BAŞDAN
Haftalık siyasî magazin

Uluslar arası Demokrat Kadınlar Federasyonu

İkinci kongresi tarafından yayınlanan beyannâme

Kadınlar, anneler ve hemşireler!

İkinci Dünya Savaşından sonra Uluslararası Kadınlar Federasyonu içinde toplanan bizler, üç yıl önce aktedilen birinci kongremiz sırasında, faşizmi tamamiyle yok etmek, âdil bir barış yaratmak ve her türlü yeni saldırganlığı önlemek için mücadele edeceğimize dair andiçmiştik. Çocuklarımızın ve ailelerinin saadetini teminat altına alacak tek şey devamlı bir barıştır.

Barbar faşistler tarafından ilân edilen harbin açtığı yaralar henüz iyileşmemiştir.

Milyonlarca insanın kanı ve ızdırabı pahasına zenginleşen kapitalist monopoller için savaş elverişli bir şeydir.

Yeni bir harp hazırlayanlar silahlarını arttırıyorlar, bloklar ve askerî ittifaklar teşkil ediyorlar, Alman militarizmini kalkındırıp askerî üsler kuruyorlar. İnsanlığı tecavüzî silahların en barbarcası olan atom bombasıyla tehdit ediyorlar.

Marshall Plânı; Harp Plânı

Amerikan monopolistleri dünyaya hükmetmeğe çabalıyorlar. Bunlar Marshall Plânı sayesinde milletlerin egemenliğini baltalıyorlar, halk kitlelerini Amerikalı top tacirlerinin kölesi yapmağa yelteniyorlar.

Bütün memleketlerin kadınları şunu bilmelidirler ki, Marshall Plânı Avrupaya yardım plânı değil, halk kitlelerini iktisaden ve siyaseten köleleştirmeğe matuf bir plân, yeni bir harbe hazırlık plânıdır.

Marshall Plânına tabî memleketlerde millî sanayi büyük zararlar görmekte birçok fabrikalar kapılarını kapamakta ve şomaj alabildiğine artıp halkın yaşayış derecesi inanılmaz derecede düşmektedir. Bu memleketlerin hükûmetleri millî gelirin en büyük kısmını harp bütçesine tahsis ediyor. Amerikan emperyalizmine askerî üsler veriyorlar. Marshall Plânı Alman emperyalizmini kalkındırıyor. Marshall Plânı bir sefalet, irtica ve harp plânıdır.

Emperyalistler, demokratik haklar ve millî istiklâl uğrunda mücadele eden milletlerin içişlerine karışıyorlar.

Şimdiden, Amerikan, İngiliz, Fransız ve Hollanda tankları, uçakları, topları, zırhlı arabaları, Yunanistan, Endonezya, Viet-Nam, Çin ve Malezya halklarına karşı, hürriyetperver milletlere karşı hücuma geçirilmiş bulunuyor.

Bu milletlerin yegâne suçu yabancı kolonizatörlerin kölesi olmak istememeleri, kendi mukadderatlarına kendileri hakim olmak, sulh ve hüriyet uğrunda mücadele etmek, çocuklarının karnını doyurup mesut yaşamalarını sağlamak istemeleridir.

Anglo-Amerikan emperyalistleri Franko'nun terörcü rejimine siyasî ve iktisadî yardımda bulunuyorlar. Halbuki Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Assamblısi tarafından Franko rejimi faşist bir rejim olarak tanınmıştı.

Harp sonu düşmanları bize gösterdiler ki, faşizmin mağlubiyeti, kazançlarını insanları öldürmeğe yarayan vasıtalardan edinen, kapitalistçe kârlarını herşeyin üstünde gören, kolonyal ve tabî memleketler halklarını zincir içinde tutanların hiç te işine gelmiyor.

Faşizmin askerî hezimetiyle zayıflayan irtica kuvvetleri intikam almak hülyasındadırlar. Hürriyet aşığı halkların bunca fedakârlık pahasına kazandıkları zaferi onların elinden almak istiyorlar.

Demokrasi gittikçe kuvvetleniyor.

Kadınlar!

Demokrasinin, terakkinin ve sulhün kuvvetleri artık gelişmiş bulunuyor ve bütün dünyada hergün biraz daha büyüyor. Kocalarımızı, oğullarımızı bir harbe atmaktan, macelarımıza ve kardeşlerimizi yeraperestlerin ve atom bombası müstahsillerinin menfaatleri uğrunda nâhak yere ölmekten alakoymak bizim elimizdedir. Sakin ve mesut yuvalarımıza düşüp, çocuklarımızı ve küçük yavrularımızı helâk eden bombaların gürültüsünü ebediyen susturmak bizim elimizdedir.

Açlık, yangın, sarî hastalık felâketlerinin tekrar milyonlarca erkek ve kız kardeşimizi öldürmesine mani olmak bi

(Devamı: 2 de)

Aziz Okuyucularımıza

(BAŞDAN) GAZETEMİZİN GEÇEN SAYISI TOPLATILMIŞTI. ÇIKARMAKTA OLDUĞUMUZ (MAKOPAŞA) GAZETESİNİN DE SON ÇIKAN ONUNCU SAYISI, DAHA ÇIKTIĞI SABAHI ERKEN SAATLERDE TOPLATILMIŞTIR.

MEMLEKETİMİZDE EN SERÎ YAPILAN İŞLERİN BİLE GÜNLERCE, HAFTALARCA, AYLAR HATTÂ YILLARCA SÜRDÜĞÜ MALUMDUR. BÖYLE OLDUĞU HALDE, 32 BİN SATILAN VE YÜZ BİNLERCE VATANDAŞ TARAFINDAN OKUNAN MARKOPAŞANIN, DAHA ÇIKTIĞI SAATTE TOPLATILMASI, MEMLEKETİMİZDE ARTIK İŞLERİN SÜRATLE YÜRÜMEĞE BAŞLADIĞINA BİR ALÂMET SAYILDIĞI İÇİN, SEVİNMEKTEYİZ.

BU KADAR SÜRATLE İŞ GÖREN, İLGİLİ MAKAMLARA ÂCİZANE TAKDİRLERİMİZİ SUNARIZ.

BAŞDAN BU SAYISİLE 22 SAYI ÇIKTI.

ÖYLE ANLAŞILIYOR Kİ, BU GİDİŞLE GAZETELERİMİZİN HER SAYISINI TOPLATACAKLARDIR. SONRADAN MAHKEMEDE ADALETİN TECELLİSİ İLE BERAAT TE EDİLSE, BU DEVAMLI TOPLAMAYA BİZİM İMKÂNLARIMIZIN MÜSAİT OLMADIĞI MUHAKKAKTIR. BU SEFER DE TAKTİK, BİZİ BU YOLDAN SUSTURMAKTIR.

ŞİMDİLİK SON GÜCÜMÜZE KADAR DAYANIYORUZ.

Markopaşa ve Başdan yazarları

ÇİNDE

Millî kurtuluş hareketi

Dünyanın en eski medeniyet tarihi kendini yeni bir sosyal nizamın kalıbına aktarmakta ve yer yüzünün en kalabalık ülkesinde cihanşümul bir hâdise olgunlaşmaktadır.

Yazan: Esat Âdil

İhtiyar bir Çinlinin yüz hatları gibi karışık, muğlâk ve şüpheli olan Çin tarihinin son sahifelerini görülmemiş işitilmemiş bir vuzuh, bir aydınlık kaplamıştır.

Görenekler, efsaneler, harikalar üzerine kurulmuş, sefalet ve zulüm ile ezilmiş, yıpranmış bir ülkede sosyal ve ekonomik temellere dayanmıyan ve oldukça uzun sürmüş olan vatandaş harbi artık sona ermek üzeredir.

Derebeylik içtimaî nizamının son artıklarını temsil eden Çan Kay Şek saltanatının tarumar oluşu hayret ve esefle değil, bilâkis ibret ve takdirle temaşaya lâyiktır.

Çin halkını tam mânasile köleleştirmek, ve bir sansar gibi onun kanını, iliğini emmek için yüzlerce yıldır tertiplenmiş olan yabancı istismar hareketi beşer tarihinin benzerini asla kaydetmediği bir cinayetler, alçaklıklar serisidir.

Çin halkının iç ve dış köleliğe karşı açmış olduğu bugünkü millî kurtuluş hareketini dünya efkârının gözünde ve vicdanında kötülemek ve bu hareketi bastırmak için yabancılarla elbirliği edenleri methüsena etmek için emperyalist matbuatın gösteregeldiği hokkabazlıkların da artık sonu gelmiş bulunmaktadır.

Çin milletine ıstırap ve felâketten başka hiç bir şey verememiş olan Çan Kay Şek despotizmini millî bir hareket olarak vasıflandıran emperyalizm uşakları kendi millî kurtuluşu için döğüşen halkın hareketini ise tahkir ve tezyif mânasına kullandıklarından hiç şüphe edilmemesi lâzım gelen bir komünizm istilâsı gibi tavsifte hâlâ ısrar etmektedirler.

Çinin millî kurtuluş kavgasının tarihî seyrini bilmeyenleri aldatabilmekten başka hiç bir değeri olmıyan emperyalist hikâyenüvislerinin hezeyanları, vaktile bizim millî mücadelemiz için de ayni şeyleri söylememişler miydi?

Bugün Çan Kay Şek'in yurdunu ve milletini bırakıp yabancı bir memlekete sığınmak için daha şimdiden tedbirler alışile, sultan ve halife Vahidettinin Türk halkının şahlanan hamiyyet ve yurtseverliği önündeki ricati ve bir yabancı zırhlıya ilticası arasındaki benzerlik Türk millî kurtuluş hareketi ile Çin millî kurtuluş hareketi arasındaki benzerliğin bir neticesinden başka bir şey değildir.

Biri millî, diğeri gayri millî diye vasıflandırılan iki hareketten millî olanı niçin kendi halkına karşı gelmek kastile yabancı milletlerden yardım istemekte ve niçin Çan Kay Şek, Çin millî vicdanına iltica edememektedir?

Kendi halkının savlet ve intikamından korkan bir şefin temsil ettiği hareketin millî olmasına imkân tasavvur edilebilir mi?

Tarihin akışı kimsenin keyfini ve arzusunu hesaba katmaz, onun mecrâsını realiteler; kaynağını ise iktisadî ve içtimaî sebepler teşkil eder. Şu halde Çindeki despotizmin çöküşü ile halk hâkimiyetinin uyanış ve şahlanışı Çin cemiyetinin kendi öz şartlarının bir neticesidir. Bu şart ve sebeplerin biri yabancı istismar hegemonisi, diğeri ise bu hegemoninin devamını sağlıyan Çan Kay Şek rejimidir.

İşte emperyalist matbuatın komünizm istilâsı diye yayyaralandığı, hakikatte ise tam mânasile millî bir halk ve kurtuluş kavgası olmaktan başka bir mâna ve bir vasıf taşımayan bugünkü hareketin tek hedefi iç ve dış istismar şebekesini yok etmekten ibarettir.

Hem iç despotizme, hem yabancı istismar sistemine ayaklanmış ve her ikisini de yere sermiş bir millete mensup olmanın verdiği gururla diyebilirim ki, Çin halkı ilk defa olarak cihanşümul bir iş yapmakta ve emperyalizm canavarını tam gırtlağından yakalamış bulunmaktadır.

Bizden ve bizim gibi düşünenlerden yumuk gözlü Çin mücahitlerine selâm!.

Geçen sayımız toplatıldı!

Gazetemizin geçen sayısı, 29 Aralık günü saat 21 den sonra toplatılmağa başlanmıştır. Toplatma sebebi henüz bizce malûm değildir. Bir gazeteci dükkânına, gazeteyi toplayan polislerin bıraktığı zabıt varakasında «Ankaradan verilen telefon emrile» toplatıldığı yazılmıştır. Ayrıca idarehanemiz de, ayni gece aranmıştır.

Uluslar arası Demokrat kadınlar federasyonu ikinci Kongresi tarafından yayınlanan beyannâme.

(Baştarafı 1 de)

zim elimizdedir.

Bütün memleketlerin kadınları! Çocuklarımız, milletlerimiz, insanlık ve tarih karşısında omuzlarımıza yüklenen mesuliyet pek büyüktür. İnsanlığın yarısını teşkil eden biz, bütün dünya kadınları, sağlam bir teşekkül halinde, yeni bir harp çıkarmak için tahrikat yapanlara karşı dura cağız. Harp olmıyacaktır. **Kadınlar üzerlerine düşen me suliyetten kaçınmıyacaklar dır.**

Uluslararası Demokrat kadınlar Federasyonu'nun ikinci kongresi size hitap ediyor: Her türlü harp propaganda sını reddediniz!

Yunanistana, Çine Viet — Nam'a, Endonezyaya, Malezyaya, Birmanyaya, Cenubî Koreye yapılan askerî müdahalelere karşı protestoda bulununuz.

Bu memleketlerin kadınları na kardeşçe el uzatınız!

Onlara yiyecek, giyecek ve ilâç göndermek için bağış teşkilâtları kurunuz.

Birleşik Devletler, İngiltere, Fransa ve Hollanda kadınları bilmelisiniz ki, başka mil letleri baskı altında tutan bir millet hür değildir ve olamaz.

Askerî birliklerin bu mem leketleri terk etmesi, başka memleketllr'n içişlerine her türlü müdahelenin durdurulması, askerî masrafların kısılması, mesut yaşayan halkların ve bilhassa kadın ve çocukların yok edilmesine yarayan atom bombasının ortadan kaldırılması için hükûmetleri nizi zorlayınız.

Halkın ve bilhassa çocukların sosyal ihtiyaçları gider mek için Devletten krediler isteyiniz.

Frankonun terörcü rejimini protesto ediniz. Demokrat bir İspanya uğrunda mücadele edenlere her türlü vasıtayla yardımda bulununuz.

Kapitalist memleketlerin kadınları! Demokrasi olmadan sulh olamaz. Demokratik kazançlarınızı koruyunuz, işçi düşmanı kanunların ilgasına çalışınız, demokratik teşekküllerle onların idarecilerinin uğradıkları takibatı protesto edi niz.

Yeni demokrasi memleket lerinin kadınları! Memleketinizin millî ekonomisini geliştirmek ve demokrasiyi kuvvetlendirmek için aktif müca deleye devam ediniz.

Kolonyal memleketlerle tâbi memleketerin kadınları, memleketinizin millî istiklâlini kazanması uğrunda emperyalizme karşı mücadelenizi kuvvetlendiriniz.

Bütün dünya kadınları, mü cadele kardeşleri! Diğer demokratik teşekküllerle birlikte, insanlığın düşmanlarına, yani harp tahrikçierine karşı tek ve mütecanis bir cephe ku ralım.

Sulhü hep birlikte koruyaca ğız.

Uluslararası Demokrat Kadınlar Federasyonu şu üç yıllık hayatı müddetince sulh ve demokrasi uğrunda yorulmak bilmez bir mücadele sürdürdü. Bütün dünyadaki milyonlarca kadının iştiyak ve ümitlerini ifade eden Federasyon, yaptığı mücadeleyle onların itimadını kazandı ve pek büyük bir otoritesi olan bir uluslararası kadın teşkilâtı ha line aldı.

İkinci Uluslararası Kadınlar Kongresi delegeleri, 56 memleketteki 80 milyon kadın namına ilân eder:

«Hergün b'raz daha cesaretli olarak, daha büyük bir siddetle sulh için, demokrasi için, milletlerin emniyet ve bağımsızlığı için, çocuklarımızın ve yuvalarımızın saadeti iç'n mücadele edeceğiz.»

«Kuvvetlerimiz sonsuzdur. Sulh ve demokrasi uğrunda müttehiden yaptığımız bu savaşı kazanacağız.»

Liberâl ve plânlı Ekenomiye dair

Yazan: Dr. Fuat SABİT

Plânlı ekonomi ile liberal ekonomi arasındaki savaş, biz de olduğu gibi, bütün dünya da da devam etmektedir. Son haftanın siyasî olaylarını, ekonomik olayların ışığı altında incelemek isteyen bir bur juva Paris gazetesi olan La «Tribunl des Nations'un bu konuya dair yazdığı bir makaleyi çok enteresan bulduğumuz için hulâsa ediyoruz:

Bir kaç hafta önce bir İngiliz gazetesi, «News Chronicle» diyordu ki «Amerika ile Sovyetler arasında sürüp gitmekte olan soğuk harp, ekonomik cephede kazanılacak veya kaybedilecektir.»

Bir zamandanberi bu cepheye dair yapılan tebliğler birbirini kovalamaktadır. En son tarihli tebliğ, Almanyanın Amer'kan işgal bölgesi komutanı General Clay'in geçen haf ta bir mülâkat şeklinde söylediğidir. General Berlin abluka sından doğan son ekonomik duruma karşı olan reaksiyonları «lâst'kli bir kabuğuna çekiliş — im replisetastique» tabirile izah ediyor.

Halbuki, hakikatte, 6 Kasım tarihli beyanatında: «Almanyanın Rus işgal bölgesine karşı batı devletleri tarafından alınan boğucu ekonomik tedbirler kısa bir zamanda doğu Rus bölgesini ve halkını teslim olmaya mecbur ede cektir» demişti. Bugün ise durum bambaşkadır.

Artık teslim olmak şöyle dursun bilâkis General: «Doğu bölgesinin (ekonomi bakımından) yıkılması (ecroulement) beklenemiyeceğinden dem vurmaktadır.

Ekonomik durumu ciddi in celemek zahmetini ihtiyar etmiş olsaydı diyor gazete, daha başka şeyleri de görecekti. Meselâ görecekti ki piyasaya çıkarıldığı zaman, yani altı ay evvel, 30 sente geçen batı markı (yani Amerikan serma yedarlığının desteklediği para) bugün karaborosada yalnız 7,5 sente geçiyor. Yani üstündeki kıymetinden dörtte üçünü kaybetmiştir.

Yine görecekti ki batı bölges'nde fiatların artması yüzünden yalnız hayat seviyesi tehdide maruz değil, ayni zamanda bu para reformu küçük ekonom'nin yüzde yetmişini silip süpürmüş, karaborsa zenginlerin ekmeğine yağ sürmüştür. Halbuki ilk zaman iddialar tamamen bunun aksi idi.

Berlinde batı markı sadece dalavere ve spekülâsyon vasıtasıdır. Hayatın bütün normal ihtiyaçları doğu markı (yani sosyal inkılâba dayanan para) ile ödenmektedir. Batılı devletler tarafından batı Alman bölgesinin liberal ekonomisini idare için kendisine tam yetki verilen Dr. Erhard, bu ekonomiyi tam iflâse sürüklemiş olduğundan kendisine İngiliz dirigisme'i sahasında (yani General Clay'in imhasına yemin ettiği plânlı ekonomi prensipleri daires nde) staj görmesi için Londra ya gönderilmiştir.

Amerika ile Rusya arasında devam eden soğuk harp, Fransız gazetesinin kanaatine göre, hakikatte liberal ekono mi ile plânlı ekonomi arasında cereyan etmektedir. Görünüşe göre plânlının galebesile devam etmektedir. Çünkü plânlı ekonominin tam mânasile mevcut olduğu Sovyetler Birliği ekonomisi hakkında, iki yıl evveline gelinceye kadar, bütün klâsik ekonomistlerce hâkim olan kanaat şu idi: «harp tahribatı Sovyet ekonomisin uzun zaman Ame rikanın tâbiiyeti a'tına koyacaktır.» Halbuki böyle olmadığı görülmektedir. Bunu Sovyet Birliği nin düşmanı oldukları şüphe edilmiyen İsviçrenin Die Welwoche'si ile İngil'z'lerin L'Observer mecmuası itiraf ediyor:

L'Observer tafsilâtlı bir ma kalesinde diyor ki:

«Sovyet istihsal', genel durumu itibarile, harbin sebep olduğu tahribatı, hiç olmazsa, telâfi ettiği ve büyük çapta genişleme yoluna girdiği aşikârdır.»

Diğer taraftan Weltmoche ise:

«Sovyetlerin şimdiki istihsalini gösteren rakamlar (dökme demir 50 milyon ton, çelik 60 milyon ton, kömür 500 m lyon ton... ilâh) kolayca kontrol edilebilir. Bunlar mu azzam rakamlardır. Fakat rekor rakamlar değildir» demek tedir.

Bu münasebetle şunu hatırlatalım k, diyor Fransız gaze tesi, İngiliz mütehassısları kendi memleketlerinin çelik istihsali için 1952 senesi için

(Devamı 3 de)

Belçikada İktisadî Buhran

Fransız muharriri René L'Hérmite, Belçikadaki ikt'sadî buhranın sebeplerini açıklıyarak kendi memleketini 'dare edenleri uyandırmak istiyor. Bu yazı, Amerikan yardımından nasibini alacak olan memleketimizi de ilgilendiren bir derstir.

René L'Hérmite

20 Mart 1947 de Brükselde yeni bir Spaak hükûmeti kuruluyordu.

Spaakın ilk sözleri, serpilip gelişen bir iktisadî durumun teşyii oldu. Yeni Başbakan daha elverişli bir istikbal müjdeliyorodu.

Fakat 18 ay sonra ayni Spaak, vahim bir iktisadî buhranın mevcudiyetinden resmen bahsetmek mecburiyetin de kaldı. Esasen gerek Belçikalı, gerekse yabancı müşahitler uzun zamandanberi bu buhranın arazlarını tesbit etmekteydiler. Nitekim eylül ayından itibaren vehamet sür atle arttı.

Vereceğimiz bir kaç misal bu buhranın gelişme seyrini okuyucularımıza kolayca gösterecektir. 1947 Haziranında 26,000 işsiz olduğu halde sene sonunda bu sayı 57,000 i geçi yordu. Şubatta 75,000 i buluyordu. İki aydanberi ise artış pek koorkunçlaşmıştır: 22 Ekimde 128,000, 13 Kasımda 147,000 ve 19 Kasımda 177 bin.

Altı aydanberi yalnız Brük sel havalisinde vuku bulan iflâsların sayısı 700 olarak tesbit ediliyor.

Peki olup biten nedir? Belçika iktisadiyatının, buhrandan müteessir olan muhtelif branşlarına atılacak serî bir nazar bu hususta bizi olduk ça aydınlatacaktır.

Belçika tütün sanayiinde şomaj var. Böyle olduğu halde piyasa Amerikan sigaralarile dolup taşıyor.

Ayakkabı sanayiinde şomaj var. Halbuki bu sahada ithalât harpten evvelkini 600,000 çift aşmıştır. Geçen yılın ilk üç ayında üç milyon çifte yakın ayakkabı ithal olunmuştur. Bu ithalâtın büyük bir kısmının Birleşik Devletlerden yapıldığını söylemeğe bil mem lüzum var mı?

Dok işçileri arasında şomaj var. Öbür yandan Anglo — Amerikanlar, Anversten geçe bilecek olan Orta Avrupa mal larını Bremen ve Hamburga çeviriyorlar.

Dokuma sanayiinde şomaj var. Fakat Amerikadan gelen çoraplar yerli çorap sanayiile rekabet ediyor.

Ve Anglo — Saksonlar, ken di işgal bölgelerinde pazar temin etmeye çalışan bir Belçika ticaret heyetine dühul müsaadesi vermemişlerdir.

Bu men keyfiyetinin sebebi şayanı dikkattir: Anglo — Sakson işgal bölgesinde Japonyada yetiştirilmiş (Japonyanın Amerikan kontrolü altında bulunduğu ma'ûmdur) Büyük Britanyada işlenmiş pamukları satılıyor.

Nihayet, Ruhr havzası Amerikalılar tarafından işletilip tam çalışma hızını alınca ma denlerle demir sanayiinde de şomaj başlıyacaktır.

Buna, Benelux'ün kuruluşundan sonra zuhur eden güç lükleri de ilâve etmeliyiz. Belçika sanayicileri Hollandanın iktisadî kalkınması için mas raf etmekten endişe duyuyorlar; çünkü Hollandanın şahsında müstakbel bir rakip gör mektedirler. Yine ilâve edelim ki, Marshall plânının tatbiki Batı Avrupa memleketleri arasındaki tezatları azaltmayıp büsbütün keskinleştirmiştir. Cripps'in meşhur «sid det» plânı mucibince İngiltere yeni bir altın ve dolar akı şını önlemek için Belçikadan yaptığı ithalâtı azalttı...

Halbuki, Kongodan istihsal ettiği uranyum madenini Atlantik ötesine satması ve kira lama ve ödünç verme anlaşmasının sağladığı faydalar sa yesinde (Belçika bu anlaşma nın uygulanması için Birleşik Devletlere kredi veren yegâne memlekettir) Belçika kurtuluştanberi avantajlı bir durumda bulunuyordu. Halbuki, Belçikanın malî imkânları Hollanda veya Fransa gibi kolonyal harplerde tükenmiyor. Halbuki, M. Spaak ise her fırsatta, en sadık ve en aktif bir şekilde Amerikan taraftarlığı etmiştir.

Lâkin bütün bu saydıklarımız Marshall plânının işlemesine mâni olmadığı gibi Amerikan yayılmasının bütün şiddetile devamını da önleyememiştir.

Fransada hâlâ şüphe edenler varsa bunlara, gözlerini Belçikaya çevirmelerini tavsiye ederiz. Amerikan menşeli zoraki ithalâtın artan rekabetile tehdit edilen; ve Vaşingtonla imazalanan iki taraflı anlaşmanın yasak etmesi üzerine Orta ve Şarkî Avrupa ile ticareti felce uğrayan Belçika ekonomisi, onlara, «en saf şekilde» Marshallizasyonun ne demek olduğunu öğretir.

Böylece bu kimseler, şimdi ye kadar bütün açık görüşlü vatanperverlerin mütemadiyen işaret edip durdukları şeyi tahkik imkânını bulacak lardır. Birleşik Devletler, şah te bir «yardım» maskesi altın da, kanlı macerasına sürükle mek ve ekonomisini harap et mek istediği memleketlerin is tikbalini tehdit etmektedir.

Bir Faşistin seyahatnamesi

«Büyük Avrupa anketi»nın ünlü yazıcısı Peyami Safa, «on sene evvelki mezbeleleri» cennet yapan Benito Mussolini'yi methetmekle başlıyor ve devam ediyor: «Milânodayım. Belki acemi bir pilotun bile tayyaresile altından geçebileceği kadar yüksek, Avrupanın her tarafına birden kalkan trenlerinin doldurup boşalttığı hayat uğultularıyla çınlayan, büyüklüğü katedraller kadar baş döndürücü ve göz karartıcı, haşmetli ve kos kocaman bir gar. Mussolini tarafından yaptırılmış. Böylesine gezdiğim büyük Avrupa şehirlerinden hiç birinde tesadüf etmedim. Eşsiz olduğunu başkaları da söylüyorlar.» (S. 20)

Muharriri, Fransaya geçiyor. O sırada, Franko denilen generalin reaksiyoner bayrağı altında ordu toplanmış. Peyami coşuyor: «İspanyol Fası ayaklanmış!» O halde, biz de İspanyol ihtilâli» nin heyecanına selâmlıyalım! «Halk cephesi diktatörlüğü» nü ise, tabiî, şiddetle protesto. Baştan başa zencire vurulmuş zavallı Fransa! «Parise dair bana söylenen şeylerin hep aksiyle karşılaştım. Fransa hürdür demişlerdi; halkın muhalif ve milliyetperver tabakası —« halk cephesi hükûmeti tarafından birlikleri kapatılan bütün nasyonalistler (Ateş Haçlılar, Aksiyon Fransezciler, ilh.)» — Meçhul asker'e —«çelenk koymak için»— yanaşamıyor bile...» (S. 53)

Bir müddet, İspanyol milliyetçilerine yani Frankoculara taraftar zevatın sözlerini dinliyoruz. Cumhuriyet muharririnin Parise kadar zahmetelip sorduğu sual şu: «İspanya ihtilâlinin bugünkü Avrupa tarihine bir veçhe verecek mahiyette olduğuna kani misiniz?»

Vaktile Nazım Hikmet'e kitap ithaf eden ve büyük şairin eserlerini sahneye koymak için günlerce kan ter içinde çalışan Peyami, sınırları aşan haklı bir şöhretle Karagözvarî alaya kalkışmaktan kendini alamadığı gibi, Meclis'teki solların küfürbazlığını da kaydetmeden geçemiyor.

Cüce akliyle, Fransız komünistlerini yıkmak için sözde su katılmamış marksist ağzı kullanarak — başka bir ifadeyle, «faşizm ideologları»nın ruh haletine tercüman olarak — Karl Marx'ı müdafaa edişine bakın: «İstihsal vasıtalarının tamamiyle devletleştirilmesi yoliyle şahsî mülk yetin cemiyete devri mânasına geldiği takdirde, komünizm, hürriyetçiliğe, fertçiliğe, dinciliğe ve milliyetçiliğe düşmandır. Fakat Pariste karşımıza çıkan komünizmin, asıl sistemindeki bu safiyeti muhafaza etmemiş olduğunu görürsünüz. Lâtin mahallesinde Sorbonne, yahut institut önünde, Paris gazetesinde, sokağın da veya salonunda Karl Marx bu dört düşmanından mutlaka birinin koluna girmiş, telifçi ve uysal bir adamdır.» Hiç, «İsa ile Karl Marx,ı barıştırmak» olur mu? (. 133, 4)

«Doyum olmayan bir alâka ve zevkle konuştuğu, «turfanda» filozoflardan biri, Fransadan bahsederken, hele neler demiş bir dinleyelim: «Akidenin aksiyonu takip etmesi lâzım geldiğini Almanya ve İtalya kadar anlıyamadı. Hayatın kılavuzluğunu kabul etmedi.» (S. 158). Yani, maalesef, henüz faşist rejimi kabullenemedi!

Almanyadan trenle geçeceğiz. İlk işittiğimiz söz şu: «Hitler idaresinden sonra ecnebilere daha fazla kolaylık gösteriliyor.» (S. 169). Öyleyse, yaşasın «şöhretinin eteklerinde birçok düşman efsaneleri sürükleyen Hitler rejimi...» (S. 174). «Alman bayrakları ve her tarafa asılmış Almanca büyük «sefa geldiniz!» levhaları Almanyaya isnad edilen düşmanlığını tekzib» ediyordu (S. 175). «Bavulumu açmak şöyle dursun meydanda duran kitaplarıma ve gazetelerime bile bakmadılar. Bunların içinde Marx basili saçan neşriyatın türlüsü vardı: Humanité... Faşizm aleyhine broşür... Sol Fransız mecmuaları.» (S. 176)

Unutmıyalım ki, Hitler Almanyasında proleterya köle değildir: «Endüstrinin vatanı olan bu memlekette büyük çarkların dönmesini teşvik etmek için müstahsili zorla makina başına iten sun'î tedbirlere hiç lüzum yoktu.» (S. 178)

«Bir dönüş yolculuğunun enstantane intibaları» ne kadar enteresandır, değil mi? Burada, faşist şeytan, düşündüklerini kendi söylemiyor; sözlerinin iki kat arttırmak için, «faşistleri sevmiyen bir demokrat» İsviçreli kıza söyletiyor: «Doğruyu söylemek lâzım gelirse Almanya Hitler zamanında Almanya olmuştur... Bütün Almanya Hitlerin peşindedir, hem de zorla değil, sempati ile... Almanya hesabına Fitler haklıdır.» (S. 184, 5)

Ben, on yıl önce yazılan bu seyahatnameyi ibretle okurken, gazeteler vaktiyle Duçe denilen bir kadavranın garip sergüzeştlerinden bahsediyor. Pariste, 500,000 işçi, «Demokrasi katili» Franko aleyhinde, nümayişler yapmaktadır ve Nazi Almanyasının direklerinden biri olan Dr. Schacht, Nurenberg mahkemesinde, !Düğünlere kadın gibi süslenerek ve boyanarak giden» morfinoman Goering'in suratına: «Hitler Almanyayı aldattı!» diye haykırıyor ve, kanlı gözleri çukurlarından uğramış bir halde, ilâve ediyor: «İmkân olsaydı Hitleri Kendi elimle öldürürdüm!»

—o—

Sulha doğru gidiyoruz

Yazan: Yusuf Ahıskalı

Almanya kayıtsız şartsız silâhları bırakınca dünya sevinç içinde kalmıştı. Zira sulh olacaktı. Fakat sulhu şimdiye kadar göremedik. Ruzveltin ölümü dünyanın sulhunu geciktirmiştir. Muavinlerinden Truman Cumhurreisliğine geçince acemilik ile Amerikan tröstlerinin siyasetine alet oldu. Fakat bugün şunu görüyoruz ki bu kadar gürültü patırtı ancak sulhu geciktirmekle kalmıştır. Yine şu farkla ki Ruzvelt olsaydı Birleşik Milletler sulhun garantisi olacağı halde; şimdi bu Atlantik paktile temin edilmek isteniyor.

Amerikanın eski Dışişleri Bakanı Cordel Hali'in son çıkan hâtıralarından anlaşıldığına göre Ruzvelt harpten sonra yine an'anevî siyasetine dönecekti. Yani ne Avrupada nüfuz mıntakası, ne de şurada burada üsler elde etmek emeline düşecekti. Bu herhalde Ruzveltin Birinci Cihan Harbinden sonra Vilsonun başına gelenlerden ders almış olacaktı. Bununla beraber Amerikanın dünya ticaretindeki menfaatlerini koruyacaktı. Bugünkü Marşal Plânı ile Amerika kârlı mıdrr? Marşal Plânı Amerikanın dünyaya kudretini göstermekten çok; romantik bir siyasetini gösterir. Romantik işlerde kârdan çok hayata uymaz fikirler, daha doğrusu hayaller bulunur. Fakat nedir ki bu memleketlerinde Amerikan sermayedarlarının nüfuzu fazla olacaktır. Fakat nedir ki nüfuz ve bundan ileri gelen gurur, Amerikan halkının refahını ve istikbalini bile onlara unutturmuştur.

Amerikanın Rusya ile rekabetinden İngiltere istifade ediyor. Ruzvelt İngiltereden çok Rusyanın dostu idi. Fakat bu dostluk onun komünist, yahut sosyalist fikirli oluşundan değil, İngilerenin müstemlekelerinden istifade etmesi içindi.

İşte bugün Amerikan sermayedarları bu menfaatlerden de mahrum kalmışlardır. Filvaki Rusya harp içinde kurtarmak için girdiği memleketlerin büyük araz sahipleri ve sermayedarlarının nüfuzunu kırmak için halkı destekliyordu. Fakat üç büyüklerin konferanslarda alınan kararlarına da itaatle sulh olur olmaz, hemen ordularını çekecekti. Komünizmle mücadele için bu gerginliği yaratan Marşal plânile Amerika muvaffak mı olmuştur? Aksine.. Yugoslavya Titosu kominformdan ayrıldığı halde Amerikalılara yar mıdır? değil...

Sonra daha mı iyi oldu ki bugün Arnavutlukta, Bulgaristanda, Romanyada, Polonyada velhasıl Sovyetlerin nüfuzunu yürüttüğü yerlerde Tito gibi bile hareket etmeğe fırsat verilmemektedir. Bu şüphesiz ki Amerikanın komünizme karşı açtığı savaştan dolayı Rusyanın tedbirleridir ki, bu da dünya gerginliğini arttırmaktadır. Bu gerginlik ya kopmak, yani bir harbe sebebiyet vermek demektir, yahut ta gevşeme... Amerika bu gerginliği gevşetme zorunda kalmıştır. Çünkü Amerikan halkı harbi lüzumlu bulmamaktadır. Bunun içindir ki Ruzveltin yerine geçen muavini Truman Cumhur Reisliği intihabında Amerikan halkına hep sulhtan bahsederek intihabı kazanmıştır. Hattâ o zaman Trumanın bir siyasî mümessilini Rusyaya gönderdiği haberi de çıktı. O halde Marşal ile arası açılmış sayılır. Truman, Ruzveltin yetiştirmesi olduğunu, nihayet böylelikle anlatmış oldu. Fakat Amerikada para ve asker bir kere elele verdiği için Trumanın sulh gayretlerini epeyce zorlaştıracaktır. Bununla beraber milletin isteğini temsil eden bir Devlet Reisi herhangi bir kuvveti tesiri altında bırakır. Nitekim bugünkü Atlantik paktı da Marşalın bu tesir altında taarruzunu durdurmaya mecbur olduğu demektir. Marşal bilâkis siyasetile Amerikan halkının menfaatlerini koruyamamıştır. Bir nevi bizim Bay Recep Peker'imiz olmuştur. Şimdi de yine Peker gibi hasta olduğu söylendi ki bu da üzüntüsünden olacak. Trumanın kendi idaresi altında sayıldığı için de Marşalın siyasetini bırakmış gözükmektedir.

Galip devletler, galibiyetin verdiği gururla şuna buna kafa tuttular. İngiltere bu galibiyetin heyecanile dövizlerini hattâ Amerikadan aldığı paraları daha çok bir keyfî madde olan tütüne verdi. Aklı sonradan başına gelerek ancak lüzumlu şeyleri memlekete sokmağa, bu suretle vaziyetini düzeltmeğe başladı.

Siyasette de lâfın kıymeti olduğundan keyfî olarak sarfedilen lâfların zararı görüldü. Artık ne Rusyadan, ne Amerikadan sulhu temin etmiyecek diklenme lâfları işitmiyoruz. Bu; tarafların kuvvet ve iradelerini gösterdiği zamandır ki sulh masasına doğru gidiş demektir.

Seddi- Çin

Birer karayel gibi esip,
Birer karabulut gibi gelip geçtiler
Durdurmak isteyenler
Tarihin akışını.
O ki, hâlâ
Erimiş çelik gibi akmadadır.
Kölelerin kurduğu Çin sedlerini
Yine köleler yıkmaktadır.
Ve perde perde yükselmededir.
Gayri ne «ferman padişahın»
Ne de «dağlar bizimdir»
Külleri savrulup gitmede fermanların
Ve dağların yamaçları artık.
Üzüm salkımlarile yüklü,
Erguvan ağaçlarile süslüdür!

Âdiloğlu

Liberâl ve plânlı ekonomiye dair

(Baş tarafı 2 de)

tahmin ettikleri rakam 17 milyondan ve Almanyaya çelik istihsalini 12 milyon tona çıkarması için verilen müsaade, bu mütehassıslara bu tarih için, plâtonik bir değer görünmektedir.

Aşikârdır ki plânlı ekonominin hesabına kaydedilecek bu hamleler düşündürecek mahiyettedir. Ve Amerika Cumhurreisi Trumanın dünya buğday piyasası hakkında Amerika ile Sovyetler Birliği arasında çabuk bir anlaşmanın müstacel bir zaruret olduğu kanaatinde bulunuşu da buna ilâve edilecek olursa, plânlı ekonominin liberal ekonomiye karşı bâriz zaferi anlaşılır.

Salı günleri çıkar
Halk gazetesi
Gazetenin kurucusu
Aziz NESİN
Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden:
Rıfat Ilgaz
Adres: Kumkapı, Derinkuyu Sok. No: 4 İstanbul
ABONE
Bir yıllık: 500 Kr.
Altı aylık: 250 Kr.
Fiatı: 10 Kr.
YIL: 1 — SAYI: 22
4 Ocak 1949 SALI
Dizildiği ve basıldığı yer: Osmanbey Matbaası

NE ÇIKAR

Ne çıkar
Süt beyaz bir sulh için
Harp meydanlarında ölmüşüz
Ve hak için, adalet için
Bir duvar dibinde
Kurşuna dizilmişiz,
Ne çıkar
Kurşundan, gülleden, şarapnelden
İliklerimize kadar inandıktan sonra.
Ne çıkar Nadeida'm ne çıkar
Aç bırakılmışız, hapsedilmişiz,
İnandığımız tarü - taze dünyamız,
Işıl ışıl geleceğimiz için
İpe çek'lmişiz...

KARCIOĞLU

Ölürsem

Yaşamanın zevkine doymadan
Ölürsem,
Avuçlarımızda eriyen gençlik
Günlerine,
Sakın... Arkamdan ağlanılmasın,
Sadece,
Vatandaş listesinden silinmeden ismim,
Sevenler toplanıp desinler ki:
O her zaman isterdi,
Yeni seslerin;
Beşiğinde bulunan dünya.
Ve yine isterdi ki,
İnsanlar kurtulsun esaretten.
Gecekondularda yatmasınlar.
Ve sefaleti bağırlarına kazımasınlar...
Yeni doğan çocuklarımız,
Tohumdan çatlayan, huzurdan yarılan,
Bir toprağa;
Açsınlar lâcivert gözlerini.
Ve yine isterdi ki,
Fırınlarda ekmek kavgası;
Yollarda dilenenler olmasın...
Şayet ölecek olursam
Desinler ki arkamdan:
Bir şey emanet etmek isterdi

GELECEKLERE.

Ahmet Oktay Görtecene

Muhammet ve İslâmiyet

Yazan: Kerim Sadi

Muhammed ve İslâmiyet (Marx ve Engels'in mektuplarından) — Felsefenin sefaletinde materyalist tarih görüşünün düsturları — Almanyanın bugünkü fikir durumu — Meşhur simalar.

Satış yeri: Arkadaş Yayınevi, Ankara Cad. No. 59

Namuslu babacıklarımız

Yazan: F. KABADAYI

Şehzadebaşındaki Darüttalim kahvehanesinin müşterileri geçkin emeklilerdir. Kahvenin cephsini baştan başa kaplayan geniş camların arkasında gelene geçene dalgın — dalgın bakarlar; Sanki yeryüzünde değillerdir de suyun içinde yüzerler. Hani Darüttalim kahvehanesini bol balıklı büyük bir akvaryuma benzeteceğim geliyor.

Bazan, camlar arasında salınarak gezinen irili — ufaklı balıkların «acaba kocaman denizlerden haberleri var mı» diye merak ederim.

Şu ince — uzun, şu tıknaz şu cigaralı, şu nargileli insanlar bizim babalarımızdır. Yüzlerinde yorgunluk, tenbellik, dünyadan habersizce yaşamak okunu verir.

Namuslu babacıklarımız doğdukları yerlere bitkiler kadar sâdık kalmışlardır; kanaatkârdırlar, suya — sabuna dokunmaktan korkarlar, biraz tehlikeli işlerden çekinirler, akşama kadar havası ılık köşelerde teati - i efkâr ederler:

«Eski kânunu - evvel bu gün çıktı.»

«Camiler daha sıcak oluyor.»

«Beyazıttan tramvaya bindim. Süreyya Bey de yanımda. Bir aralık kaybettim Süreyyayı... Yahu Lâleli'de yanımdaydı. Seninki tramvayın içinde depoya girmiş.»

«Haaaaa! Haaaa! Hüüüü! Hüüüüü!»

«Her şeyden münezzeh olacaksın! Ağaç gibi! Çok konuşmıyacaksın! Çok yemiyeceksin! Kitap böyle söylüyor.»

«Ne Nuri Bey var, ne Yaşar Bey. Vaaah, vaaaah! Ne olacak şimdi?»

«Söylemek istemezdim amma söyliyeyim kötüdür, terbiyesizdir, hergelenin biridir.»

«Kalkıyor mu?»

« Kalkmıyor.»

«Taaa on bire kadar uyur. On birde kalkar, öyle yemeğini yer.»

«Sonra?»

«Sonra akşamı ederiz burada.»

Namuslu babacıklarımız, şu yazımı okurlarsa beni ayıplıyacaklar.

Ben de suçlandım, boğazıma kadar kızardım. utancımdan kalemi koyacak yer bulamıyorum.

Pek iyiiii! Ya ben onlara sorarsam ne cevap verirler:

Bunca günleri nasıl geçirdiniz namuslu babacıklarımız, ne yaptınız? neden burnunuzun dibindekileri görmediniz? Sabahtan akşama kadar Darüttalim kahvehanesinde gazetelerin resimlerine mi baktınız, havadan, sudan, kuştan - kurttan masal mı söyleştiniz?

Ateşçi Hasan

14 senelik
Emektarıydı şimendiferin o
35 senelik ömrünün
14 senesini
Makinenin kızgın ocağına
Kömür atmakla geçirdi.
Gece demez,
Gündüz demez
Verilen her vazifeyi
Yapardı Hasan.
Hasanın yola
Kuru ekmekle gittiği olurdu.
24 saat mütemadiyen
Çalışırdı da
Gık bile demezdi.
Yoldan yorgun döner
Bazen evde
Sıcak bir çorba bile
Bulamazdı;
Böyle günler
Aç uyumaya razıydı
Hasan;
Fakat çocuk bu
Yoktan anlarmı ya,
Onun 4 çucuğu vardı
«Baba, b ze ne getirdin?»
Demelerine,
Ekmek diye ağlamalarına,
Dayanamazdı Hasan
Evdeki faciayı görmemek
İçin;
Eve gitmeden
Yoldan gelip
Aynı günde dönmiye razıydı
Hasan.
Hiçbir kurtuluş ümidi
Yoktu onun
Kurtuluş çaresini
Yalnız ölümde arardı
Nihayet o da oldu.
Kurtardı Hasanı
5 sene içinde çalıştığı
Kendi makinası;
Dikkatsiz makinistin
O büyük hatasına
Kaza dendi
Kabahat yine Hasana
Yüklendi
Sol kolu
Sol bacağı
Ayrıldı vücudünden
Ezildi göğüs kemikleri
Bir anda can verdi
Kendi makinasının
Altında Hasan.
Her tarafı mosmordu
Fakat yüzünde
Bariz bir tebessüm
Vardı onun
Bir dul
Dört yetim bıraktı
Cefaletin kollarına...
Kurtuluşu ancak
Ölümle buldu
Hasan...

BİZLER

Bizler
Aradıklarını bulamıyanlar
Özlediklerine hasret kalanlar
Bir mecmuanın yüzünü görmek için
Yüz suyu dökenler.
Bizler
Kitapları ancak
Kitapçı vitr nlerinde görenler
Okumaya can atıp
Yalnız Duvar ilânlarını okuyabilenler.
Bizler
İş bulmak için kapıdan kapıya
Kovulanlar.
Bizler
Yokluk yüzünden
Ana baba sevgisinden
Mahrum olanlar.
Bizler
Bu memleketin öz evlâtları
Anadolu çocukları...

V. Sait